

Бабанін М.,
Підлісна О.А.
к.т.н., доцент

КПІ ім. Ігоря Сікорського

РОЗВИТОК ТА ВПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙНИХ БАНКІВСЬКИХ ПОСЛУГ В УКРАЇНІ ТА СВІТІ

В Україні загалом працюють 69 банків, з-поміж них 4 – державні, 16 – банки іноземних банківських груп і 49 – банки з приватним капіталом. Серед 10 провідних банків країни – 4 державних та 6 приватних, які загалом контролюють 77 % активів, 75 % зобов'язань, 76 % власного капіталу банківської системи й 71 % відділень [4]. Банківська сфера є активним учасником ринку інновацій [1]: запроваджено інтернет-банкінг, мобільний банкінг, NFC-технологій, активно застосовують чат-боти, формують банки без відділень, тощо. Метою даного дослідження є визначення рівня інноваційності вітчизняних банків і формування актуального переліку інновацій у фінансовій сфері України, пов'язаного із подоланням геополітичних, демографічних і соціальних викликів.

Розглянемо особливості сучасних банківських інновацій і їх додаткових можливостей.

Банківська інновація	Сутність	Додаткові можливості і перспективи
Безконтактні розрахунки	MasterCard, PayPass, VisapayWave: розрахунок шляхом прикладання банківської пластикової картки до терміналу або банкомату. Більшість українських торговців застосовують технологію PayPass.	Економія часу як основного ресурсу життя людини
Ідентифікація за допомогою біометричних технологій	у 2012 р. TheOgakiKyoritsuBank, Ltd (Японія) запроваджено банкомати з технологією сканування біометричних даних: відбитків, порівняння розташування очей користувача з його фотографією в паспорті. У 2015 р. компанія Alibaba сертифікувала пін-код картки за миттєвою фотографією власника. Виробництво карток із вбудованими біометричними даними, що виконують роль пін-коду (стартап Zwiipe, Норвегія, спільно з системою MasterCard). У системі smart-city Іньчуань (КНР) банківською картою є обличчя клієнта - оплата в міському транспорті здійснюється автоматично при вході в транспорт.	Інструменти безпеки ідентифікації клієнта і рахунку. Віртуальні копії клієнта, дистанційна авторизація. Економія часу, доступність за наявних фізичних обмежень
Технологія блокчейн	База даних, яка не має єдиного центру управління: договір укладають без нотаріального засвідчення, придбання нерухомості без органу держреєстрації. Але такі трансакції є незворотніми і незмінними. GoldmanSachs, JP Morgan, CreditSuisse і Barclays – перші світові банки на цих технологіях.	Розподіл відповідальності за помилки між державою як системою впровадження принципів і власником рахунку як основним відповідачем
NFC-технології	бездротові платежі, які є модифікацією радіозв'язку на над коротких відстанях за допомогою смартфона (системи NFCVisa PayWave, MasterCardPayPass)	Наближення віртуальної особистості (персональний образ у вигляді запрограмованого смартфона) до фізичного образу користувача.
Система Інтернет банкінг	On-line платформи, цілісні фінансові екосистеми. Надають весь спектр банківських послуг через мобільний банк (Приват24). Надання кредитів через термінал та SMS-запит (Приват24). Надання консультацій клієнтам на сторонніх для банку платформах - WeChat, Facebook Messenger, GoogleHangouts, тощо	Виведення банківських операцій за межі застосування обмеженого трудового ресурсу банку. Автоматизація бізнес-процесів банківської діяльності.
Технологія віртуальних	Відсутність фізичного втілення фінансової установи (AllyBank, DiscoverBank, First Internet Bank, MonoBank)	Екстериторіальність отримання і надання банківських послуг

інтернет-банків		
Штучний інтелект	Зміна послідовності і працёмісткості бізнес-процесів, зміна бізнес-моделі через виділення нових цінностей.	Зменшення витрат при збереженні якості
Екосистема банк-соціальні мережі	У 2015 р. платформа NIS KONNECT (банківська група NIS, Кенія) дозволила користувачам соціальних мереж та месенджерів використовувати банківські сервіси не виходячи з мережі. Програма Perceive (компанія Socure) ідентифікує клієнта мобільного банкінгу за співставленням миттєвої фотографії із фотографіями в мережах Facebook, Twitter и LinkedIn (банки Лондона).	Пряма ідентифікація пласких зображень і фізичного образу користувача.

На підставі виконаного аналізу можна сформуванати рейтинг напрямів інноваційного розвитку банківської системи:

Першочергові напрями	Перспективні напрями
Усвідомлення банківського сектору як сервісного (безконтактні розрахунки)	Екстериторіальне розташування (віртуальні інтернет-банки)
Залучення сторонніх безоплатних ресурсів (інтернет-банкінг)	Екс-юридичне підпорядкування банків (блокчейн)
Відсутність фізичних дій клієнта при ідентифікації (біометричні технології)	Віртуальна реальність у повсякденні (NFC-технології, екосистема банк-соціальна мережа)
Мінімізація ресурсних витрат (штучний інтелект)	

Проведений аналіз показав, що розвиток банківського сектору спрямований у напрямі перенесення унікальних характеристик людини у віртуальний всесвіт і формування багатовимірного сприйняття і мислення. Таким чином, банківська система може виступати як лідер цифровізації повсякденного життя.

Платіжна система MasterCard (безконтактні оплати) впроваджена у 69,6% українських банків. Також вітчизняні банки працюють в платіжних системах Apple Pay, Google Pay, Garmin Pay та Mi Pay (найбільш популярною є Google Pay – 55,07% банків України). За даними НБУ, з 2019 до 2020 року кількість безконтактних карток збільшилася удвічі і станом на 1.01.2020 р. безконтактні і токенизовані картки (додані в смартфони) становили 26,5% (11,1 млн штук) всіх активних платіжних карток. Інтернет-банкінг впроваджений тільки у 17,39% банків України, що обумовлене недостатністю нормативної бази, неготовністю банків вкладати активи у безпеку каналів передачі інформації. Але, наприклад, АТ «Універсал Банк» ще у 2017 р. застосував технологію віртуального інтернет-банкінгу і запустив додаток «monobank». Станом на 2023 р. віртуальних банків в Україні п'ять: Monobank, Sportbank, Obank, Izibank та Todobank (7,25% від загальної кількості банків).

Таким чином, банківська система України рухається у напрямі світових тенденцій, має представників активного впровадження кожного з актуальних напрямів розвитку і одночасно є прикладом гальмування такого розвитку через відсутність нормативної бази на рівні законів і підзаконних актів.

Перелік посилань:

1. ТОП=10 українських банків в умовах війни [Електронний ресурс] – Національний ін-т стратегічних досліджень, 2023. – Режим доступу :<https://niss.gov.ua/news/novyny-nisd/ukrayinski-banky-v-umovakh-viyny-persha-desyatka#:~:text=>

2. Кузнецова М. А., Гуйгова Ю. І. Розвиток та впровадження інноваційних банківських послуг в Україні. *Ефективна економіка*. 2020. № 8. – URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=8088> (дата звернення: 14.11.2023). DOI: [10.32702/2307-2105-2020.8.50](https://doi.org/10.32702/2307-2105-2020.8.50)

3. Шуба М.В., Рубник А.О. Світові тренди банківських інновацій – URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/12_2015/34.pdf (стаття вийшла 03.12.2015). УДК 336.71:330.341.1-027.543